

УДК 619:616. 98:578.

РЕСПРАТОРНІ ХВОРОБИ МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ: ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Долбаносова Р.В., к.вет. н., доцент, rimma19-82@ukr.net

Гузь О.І., ст. викладач, guzoksana83@ukr.net

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

***Анотація.** Збереження поголів'я молодняку великої рогатої худоби за бронхопневмонії одне з основних задач лікаря ветеринарної медицини. Важливим є своєчасна діагностика, профілактика та лікування захворювань незаразної етіології.*

Основною причиною бронхопневмонії телят є неповноцінна годівля сухостійних корів, так як корми та молоко корів за ці місяці містить мало каротину, Са, Р, перетравного протеїну, що призводить до порушення у них обміну речовин та зниження загальної резистентності і локального захисту дихальних шляхів у новонароджених тварин.

Зазвичай, лікування зводиться до призначення лише антибіотиків та вітамінних препаратів. Запропонована нами схема лікування включає антибактеріальні, бронхолітичні, муколітичні, імуностимулюючі препарати та засоби неспецифічної терапії.

***Ключові слова:** бронхопневмонія, телята, респіраторні органи, раціон сухостійних корів, раціон для молодняку телят, Тілозин 20%, Мікростимулін, Інтровіт, Флоран.*

Актуальність проблеми. На превеликий жаль кожна друга тварина у ранньому віці хворіє на бронхопневмонію. Основним періодом захворювання є осінньо-зимовий, в який реєструють затяжну та рецидивну форму респіраторного синдрому. Як виявилось, він є основною причиною зниження росту та розвитку молодняку, збільшення витрат кормів та загибелі тварин [4].

Наразі, великою економічною проблемою господарств є респіраторний синдром молодняку ВРХ (30% усіх випадків загибелі ВРХ у всьому світі) [2].

У виникненні бронхопневмонії одну з основних ролей відіграють інфекційні патогени (віруси, бактерії, мікоплами), які включаються у патогенний процес у різних комбінаціях [3,4,7].

Як відомо, у молодняку ВРХ на першому році життя дихальна система недорозвинена для проведення ефективного газообміну. Для нормального газообміну та ефективної вентиляції легень у телят майже наполовину менше легеневої поверхні, що у поєднанні зі збільшенням метаболізму є основною причиною низького надходження кисню в організм [3,7].

Розвитку бронхопневмонії сприяють шлунково-кишкові хвороби, особливо у період новонародженості, нестача в раціоні протеїну, вітамінів, макро-та мікроелементів, відсутність чи недостатність інсоляції або штучного ультрафіолетового опромінення [2].

Завданням дослідження було встановити причини захворюваності молодняку великої рогатої худоби бронхопневмонією, визначити найбільш характерні ознаки хвороби та підібрати ефективну схему лікування даної патології.

Матеріали і методи досліджень. Для виконання поставлених завдань був підібраний ряд загальних і спеціальних методів дослідження. Вони включали аналіз годівлі сухостійних корів, а також молодняку у віці від 1 до 3 місяців та умови їх утримання, визначення причин виникнення бронхопневмонії в господарстві та проведення клінічних і лабораторних досліджень.

Клінічний метод включав огляд тварин, термометрію, використання методів пальпації, перкусії і аускультації.

Остаточний діагноз на бронхопневмонію молодняку ставили за результатами клінічних та лабораторних досліджень.

Клінічні та біохімічні дослідження крові хворих телят були проведені за загальновідомими схемами. Дослідження крові та сировотки від хворих телят проводили в Київській ветеринарній лабораторії «Bald».

Результати досліджень. За даними анамнезу, захворювання на бронхопневмонію у телят відзначалось у зимово-стійловий період при їх прив'язному утриманні у приміщеннях та при переведенні на вулицю при низькій температурі повітря і високій вологості (кінець березня).

При аналізі враховували сезонність захворювання, тип годівлі, умови утримання та вік молодняку.

На основі проведеного аналізу щорічної звітної документації в господарстві були зареєстровані наступні захворювання респіраторних органів молодняку великої рогатої худоби – риніт, бронхіт, катаральна бронхопневмонія, ателектатична пневмонія та плеврит.

Характерним є те, що катаральна бронхопневмонія займає 29 % від загальних випадків захворювань, ателектатична пневмонія займає 24%, на плеврит хворіла найменша кількість тварин, що склало 9%.

Цей факт можна пояснити порушенням правил утримання тварин, а саме, перебування телят з періоду новонародженості у приміщеннях разом з дорослими тваринами, де параметри мікроклімату не відповідають вимогам утримання молодняку. Так, температура повітря у приміщенні для телят віком від 20 до 120 днів за нормами повинна бути 15⁰ С, тоді як для корів рекомендована температура 5-10⁰ С. І саме при такій температурі у приміщенні і утримується молодняк. До того ж, різні вимоги до допустимої концентрації газів. Якщо при утриманні дорослих тварин допустима концентрація вуглекислого газу 0,25 %, то для молодих тварин лише 0,15%, Концентрація аміаку і сірководню у приміщенні для корів допустима 20 та 10 мг/м³, тоді як для телят лише 10 і 5 мг/м³, відповідно.

Також слід відзначити, що телята хворіють і при утриманні їх на вулиці при низькій температурі повітря (менше 15⁰ С) і високій вологості (більше 70%), що на даній території спостерігається на початку весни та у кінці осені.

Раціон тварин на зимовий період не збалансований по основним показникам, при цьому в раціоні спостерігається надлишок кормових одиниць, обмінної енергії, сухої речовини, сирової клітковини, йоду і марганцю, магній

майже відповідає нормі, а також відмічається недостатність перетравного протеїну, цукру, кальцію, фосфору, сірки, міді, цинку, кобальту и каротину. Кальцій-фосфорне співвідношення 3:1 (при нормі 1,5 -2:1).

Структура раціону: концентрати - 37%, об'ємисті корма -63%. На 100 кг живої маси тварини припадає 2,51 кг сухої речовини. Тип годівлі – об'ємисто-концентратний.

Роблячи висновки з аналізу годівлі корів, можна відмітити, що констатується порушення обміну речовин у корів, що являється причиною отримання новонароджених телят з низькою резистентністю організму, що, у свою чергу, є однією з причин виникнення захворювань респіраторних органів.

З аналізу годівлі телят в зимовий стійловий період було виявлено, що вміст кормових одиниць перевищує норму на 40%, сухої речовини - на 126%, сирі клітковини - на 223%. За іншими аналізованими показниками вміст їх в раціоні також значно перевищує норму, тільки вміст крохмалю нижче за норму на 63,75%. У зв'язку з неправильною годівлею, у телят розвиваються різні порушення обміну речовин, значний відсоток молодняку страждає порушеннями діяльності шлунково-кишкового тракту та респіраторними захворюваннями.

В цілому дані раціони потребують термінового корегування за всіма показниками.

Аналіз наведених даних свідчить про те, однією з причин бронхопневмонії є неповноцінна годівля телят, так як корми та молоко корів за ці місяці містить мало каротину, Са, Р, перетравного протеїну, що призводить до порушення у них обміну речовин, до зниження загальної резистентності і локального захисту дихальних шляхів.

Таким чином, аналізуючи умови утримання і годівлі телят і корів-матерів, вважаємо, що основними причинами виникнення бронхопневмонії телят у господарстві є:

1. Порушення умов утримання телят: відсутність профілакторію, утримання молодняку разом з дорослими тваринами, невідповідність з

нормами параметрів мікроклімату у приміщенні, відсутність моціону, наявність технологічних стрес – факторів.

2. Порушення обміну речовин у корів-матерів та народженість молодняку з низькою резистентністю організму;

3. Неповноцінна годівля телят (недостатність каротину, протеїну, мікро- та мікроелементів)

Для виявлення терапевтичної ефективності різних схем лікування бронхопневмонії, хворих тварини було поділено на дві групи по 5 голів у кожній за принципом аналогів (віком 1-3 місяці, ідентичні умови утримання і годівлі), яким проводили лікування за двома схемами, представленими у таблиці 1

Тваринам першої групи (контроль) використовували антибіотик широкого спектру дії – Флоран (1 мл на 15 кг жм в/м) та вітамінний препарат – Інтровіт (5 мл). Тваринам другої групи (дослід) застосовували препарат Тілозин 20% в дозі 10 мл протягом 5 діб, в якості муколітичного засобу використовували натрію гідрокарбонат, вітамінний препарат – Мікростимулін з водою у дозі 2 мл 5 днів підряд.

Лікувальний ефект у першій групі телят (контрольній) був дещо меншим, ніж у другій (дослідній), так як у тварин першої групи нормалізація стану телят та лабораторних показників крові відбувалось у середньому на 14-й день з початку лікування, а одужання тварини другої групи відзначали на 9-й день.

Висновки. 1. Захворюваність телят на бронхопневмонію у господарстві за 2017 рік склала 7 % від загального поголів'я тварин.

2. Аналіз раціонів стільних сухостійних корів показав незбалансованість за основними поживними та біологічно-активними речовинами, що призводило до порушення у них обміну речовин і народження молодняку з низькою резистентністю організму.

3. При аналізі раціону телят у віці 2-3 місяців встановлено, що він незбалансований за основними поживними речовинами.

4. Терапія катаральної бронхопневмонії телят має включати антибактеріальні, бронхолітичні, муколітичні, десенсибілізуючі та стимулюючі резистентність засоби.

Література

1. Апаєтнко Володимир, Дорогобїт Анатолій. Лікування і профілактика пневмоентеритів телят. Ветеринарна медицина України. №3. 2001. С.28.
2. Гавриш А. Г. Один із методів підвищення збереженості телят. Ветеринарна медицина України. №8. 2004. С.32.
3. Данилов С.Ю. Респираторные заболевания телят в промышленном животноводстве. С. Ю. Данилов // Ветеринария. 2011. №3. С. 12.
4. Козій М.В. Клінічне і морфологічне обґрунтування використання протизапальних препаратів при бронхопневмонії у телят. М.В. Козій. Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту. Біла Церква, 1999. Вип. 9. С. 82–86.
5. Внутрішні хвороби тварин. В.І. Левченко, І.П. Кондрахін, В.В. Влізло [та ін.]; за ред. В.І. Левченка. Біла Церква, 2012. Ч. 1. С. 313–334.
6. Волков Г. К. Проблемы выращивания здорового молодняка. Г. К. Волков, В. Д. Баранников. Ветеринария, 1997. №2, С. 16-18.
7. Кондрахін І. П. Діагностика, терапія і профілактика бронхопневмонії. Ветеринарна медицина України, 2001. №12. с 28-29.

РЕСПИРАТОРНЫЕ БОЛЕЗНИ МОЛОДНЯКА КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА: ЛЕЧЕНИЕ И ПРОФИЛАКТИКА

Долбаносова Р.В., к.вет. н., доцент, rimma19-82@ukr.net

Гузь О.И., ст. преподаватель, guzoksana83@ukr.net

Сумской национальной аграрный университет, г.Суми

Аннотация. Проблема сохранения поголовья молодняка крупного рогатого скота требует решения. Важным является своевременная диагностика,

профилактика и лечение заболеваний незаразной этиологии, среди которых наиболее распространенным является бронхопневмония.

Одной из причин бронхопневмонии телят является неполноценное кормление сухостойных коров, так как корма и молоко коров за эти месяцы содержит мало каротина, Са, Р, перевариваемого протеина, что приводит к нарушению у них обмена веществ и снижение общей резистентности и локальной защиты дыхательных путей у новорожденных животных.

Как правило, лечение сводится к назначению только антибиотиков и витаминных препаратов. Предложенная нами схема лечения включает антибактериальные, бронхолитические, муколитические, иммуностимулирующие препараты и средства неспецифической терапии.

Ключевые слова: бронхопневмония, телята, дыхательная система, респираторные органы, рацион сухостойных коров, рацион для молодняка КРС, Тилозин 20%, Микростимулин.

RESPIRATORY DISEASES OF THE YOUTH OF LARGE CATTLE: TREATMENT AND PREVENTION

Dolganosova R.V. PhD, rimma19-82@ukr.net

Huz O.I. Senior lecturer, guzoksana83@ukr.net

Sumy National Agrarian University, Sumy

Summary. The problem of keeping livestock in cattle is one that needs to be addressed. An important element of this is the timely diagnosis, prevention and treatment of diseases of non-infectious etiology, among which the most common is bronchopneumonia. This disease in calves leads to a disruption of the function of the bronchopulmonary system. This increases the virulence of microorganisms, which leads to general intoxication and severe bronchopneumonia. The metabolic processes are violated and the protective system of the organism is mobilized, which leads to a clinical manifestation of diseases not only of the respiratory organs, but also from the cardiovascular and digestive system.

The analysis of the cited studies indicates that thoroughly studied etiology, mechanism of development, symptoms, diagnosis, treatment and prevention of

bronchopneumonia in young cattle. However, the introduction of scientific developments in production is essentially kept because of economic difficulties in the areas of livestock, insufficient provision of veterinary services. In the economy, based on which the work was performed, diagnose and treat the disease of bronchopneumonia of calves only for the expressed clinical manifestation of the disease. That is, insufficient attention is paid to the timely diagnosis of the disease. One of the causes of bronchopneumonia of calves is malnutrition, as the feed and milk of cows during these months contains little carotene, Ca, P, digestible protein, which leads to a disturbance in their metabolism, to a decrease in overall resistance and local respiratory protection.

An analysis of the calves' diet shows that an increase in fodder units, dry matter and crude fiber leads to a disruption in metabolism and the occurrence of diseases of the gastrointestinal tract and respiratory diseases.

As a rule, treatment is limited to prescribing only antibiotics and vitamin preparations, although treatment should also include nonspecific therapy, bronchodilator, mucolytic, immunostimulating, antihistamines and cardiovascular drugs.

The complex of measures aimed at correcting the immune system and increasing the nonspecific resistance of the organism should be the basis of therapeutic and prophylactic measures. Despite the great successes achieved, many aspects of this issue, in particular, scientifically grounded correction of the secondary immunodeficient state of the organism in patients with bronchopneumonia of calves, remain insufficiently studied

Preparations Tilazin 20% (antibiotic) and Microstimulin (immunostimulant) for calves in the treatment of bronchopneumonia accelerate the recovery of young animals, do not allow the occurrence of relapses and improve the general condition of animals.

Keywords: bronchopneumonia, calves, respiratory system, respiratory organs, diet of dead cows, ration for young cattle, Tilozin 20%, Microstymulin.